

Startnotitie Wet Inburgering

2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Het nieuwe inburgeringsstelsel	3
• Uitgangspunten voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering	3
• Doelgroepen en aantallen	4
3. Wat verandert er door de nieuwe wet?	5
• Brede intake (nieuw)	5
• Noa assessment	5
• Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP) (nieuw)	5
• Participatieverklaringstraject (aangepaste taak)	5
• Module arbeid en participatie (MAP) (nieuw)	5
• Re-integratie (bestaand)	6
• Maatschappelijke begeleiding (aangepaste taak)	6
• Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid(nieuw)	6
• Naleving verplichtingen (nieuw)	6
• De leerroutes (nieuw)	7
• Duale vormgeving van de leerroutes	8
• Afschalen en wisselen van leerroute	8
• Knelpunten duale trajecten	8
4. Pilotprogramma Veranderopgave Inburgering	9
• Pilot brede intake	9
• Pilot Ontzorging	9
5. Overige aandachtspunten	10
• De rol van maatschappelijke partners	10
• Lagere wet en regelgeving	10
• Verordening en uitvoeringsregels	10
• ICT	10
• AVG	10
6. Financiën	11
• Beschikbare rijksmiddelen	11
• Specifieke uitkering Ministerie van SZW (nieuw)	11
• Implementatiekosten	12
• Structurele uitvoeringskosten vanaf 1-7-2021	12
7. Planning	13
Begrippenlijst	14

1. Inleiding

Door de jaren heen zijn in Waterland vele statushouders verwelkomd door een groot aantal Waterlandse vrijwilligers. Zij bevorderen de integratie door statushouders te begeleiden en te helpen met de Nederlandse taal en de kennismaking met activiteiten. In het Waterlandse Actieplan Statushouders (november 2019) zijn lokale actiepunten opgenomen om statushouders beter te begeleiden bij het meedoen in Waterland en de toeleiding naar een opleiding of werk. De inburgering is geen onderdeel van het actieplan. Inburgering is, tot het nieuwe inburgeringsstelsel, de verantwoordelijkheid van de inburgeraar zelf.

Vanaf 1 juli 2021 gaat het huidige inburgeringsstelsel op de schop en krijgt Nederland een nieuwe Wet inburgering. Dat is niet voor niets. Het gaat te vaak niet goed met de huidige manier van inburgeren. In het huidige stelsel ontbreekt de samenhang tussen inburgering en meedoen zowel in de samenleving als op de arbeidsmarkt. Zelfstandig een weg vinden in het inburgeringsstelsel blijkt voor een grote groep inburgeraars niet realistisch, zij zijn onvoldoende in staat om een inburgeringscursus- en instelling te kiezen die het beste past bij hun capaciteiten en leervermogen. In het nieuwe stelsel wordt de gemeente primair verantwoordelijk voor de inburgering en krijgt de regie over het hele traject van huisvesting in de gemeente tot het behalen van het inburgeringsdiploma. De nieuwe Wet inburgering treedt naar verwachting 1 juli 2021 in werking.

Met de nieuwe Wet inburgering krijgt de gemeente regie op de uitvoering van het inburgeringsstelsel zodat inburgering onderdeel van het brede sociaal domein wordt. De wet sluit dan ook aan bij de werkwijze van de Participatiewet.

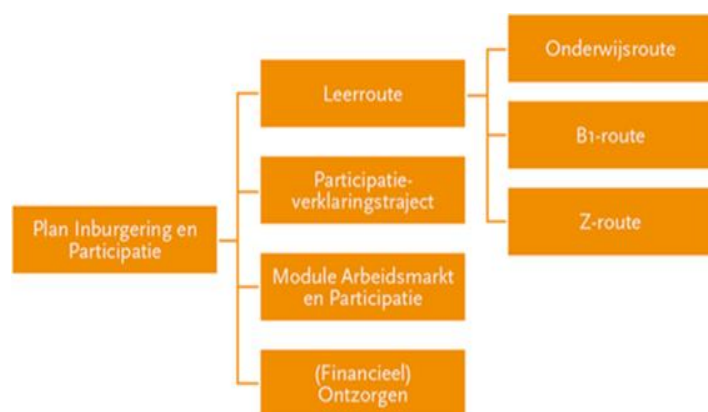
- De gemeente dient voor elke inburgeraar een brede intake af te nemen en een persoonlijk Plan Inburgering en Participatie (PIP) op te stellen.
- De gemeente krijgt de opdracht om de statushouders gedurende de eerste zes maanden financieel te ontzorgen door de woning in te richten en de vaste lasten door te betalen vanuit de uitkering.
- Het leenstelsel waarbinnen een statushouder zijn eigen inburgering moet inkopen wordt afgeschaft. Gemeenten gaan zelf inburgeringscursussen inkopen.

Waterland bereidt zich sinds 2019 voor op het nieuwe inburgeringsstelsel door deelname aan landelijke Pilots. Gedurende de Pilotperiode werken we volgens de intentie van de nieuwe wet. We wisselen kennis uit met andere gemeenten over onze ervaringen en bereiden beleid en werkprocessen voor. We namen deel aan de Pilot Brede Intake in 2019 en nemen tot juni 2021 deel aan de Pilot Ontzorgen. U krijgt hierover meer informatie in hoofdstuk.

In deze startnotitie leest u kort de hoofdlijnen van het nieuwe stelsel, wie de inburgeraars zijn en welke wettelijke taken de gemeente per juli 2021 dient uit te voeren. Wij beschrijven het nieuwe inburgeringsstelsel op hoofdlijnen en benoemen uitgangspunten bij de uitvoering. Per onderdeel gaan wij in op de wijzigingen. Vervolgens nemen wij u mee in het verdere proces van voorbereiding en de planning in aanloop naar de nieuwe wet.

2. Het nieuwe inburgeringsstelsel

Het einddoel van het nieuwe inburgeringsstelsel is dat statushouders in Nederland zo snel mogelijk participeren, het liefst via betaald werk of opleiding. Inburgering draagt bij aan het zo snel mogelijk integreren en participeren in de samenleving. In het nieuwe stelsel gaan het leren van de taal en participatie hand in hand. Om deze doelstelling te bereiken wordt inburgering gepositioneerd als onderdeel van het brede sociaal domein. De regierol van gemeenten over de uitvoering wordt vastgelegd in de wet. Het nieuwe stelsel zet in op een doorlopende lijn vanuit de opvang. Met taal vanaf dag één en het programma “Voorbereiding op de inburgering” begint de inburgering al in het AZC. De regierol van gemeenten in deze doorlopende lijn begint met een brede intake en het opstellen van een Plan Inburgering en Participatie (PIP).

Het financieel ontzorgen van statushouders helpt om de focus bij aanvang van de inburgeringstermijn bij inburgering en participatie te leggen.

In het nieuwe stelsel komen drie leerroutes:

1. Onderwijsroute
2. B1 route
3. Z (zelfredzaamheids)- route

De leerroutes worden “duaal” vormgegeven. Dat betekent dat taalverwerving een combinatie is van onderwijs en (vrijwilligers)werk.

- *Uitgangspunten voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering*

Het Waterlandse uitgangspunt bij de inburgering is dat wij willen dat statushouders zich thuis voelen in onze gemeente, zelfredzaam zijn en regie kunnen nemen over hun leven. Tijdens het inburgeringsproces stimuleren we daarom dat statushouders zo snel mogelijk meedoen in Waterland, bijvoorbeeld door combinaties van inburgering, scholing en (vrijwilligers) werk in duale trajecten.

Bij de invoering van de inburgering sluiten we aan bij de uitgangspunten die gelden binnen het Sociaal domein en het Actieplan Statushouders. In het Actieplan zijn duale trajecten bijvoorbeeld al een actiepunt. Daarmee hebben we een richtinggevend beeld voor de vormgeving van de inburgering vanaf 2021.

Bij de voorbereidingen halen we ook input op van Vluchtelingenwerk, het welzijnswerk, de Adviesraad Sociaal Domein en waar mogelijk van de huidige groep statushouders.

1. We pakken de inburgering integraal aan.

Voor een statushouder die gaat inburgeren is een laagdrempelige toegang tot voorzieningen cruciaal. Ondersteuning bij wonen, vrijwilligerswerk, de taal leren en onderwijs zijn belangrijk en dragen bij aan de landing van statushouders in Waterland. Om de gestelde doelen te halen, is het belangrijk om zowel de interne als externe samenwerking te verbeteren. Zo kunnen de teams Werk, Participatie en Jeugd informatie met elkaar delen op casusniveau en zijn het Sociaal-cultureel werk, Vluchtelingenwerk en Schuldhulpverlening externe partners die bijdragen aan een geslaagde inburgering. Vanuit het perspectief van de inburgeraar bieden wij een samenhangend aanbod binnen het sociaal domein, om ervoor te zorgen dat hij of zij zo snel en volwaardig mogelijk meedoet in Waterland.

2. Lokaal wat kan, regionaal wat effectief en efficiënt is.

Met lokale uitvoering borgen we ook de inzet van de vele betrokken vrijwilligers en partijen in Waterland. De inkoop van de verschillende leerroutes willen we regionaal oppakken omdat hierdoor schaalvoordeel ontstaat en het ons in staat stelt om groepsgewijs een cursusaanbod te organiseren. De verschillende onderdelen van de nieuwe wet zoals Brede intake, PIP, module arbeid en participatie (MAP) integreren we binnen de huidige lokale dienstverlening. Hierdoor borgen we een integrale aanpak, op alle relevante leefgebieden binnen het brede sociale domein.

3. Samenwerking als startpunt voor afspraken tussen de inburgeraar en de gemeente.

De intensieve begeleiding van de nieuwkomer start bij het team Participatie en duurt maximaal 3 jaar. De statushouder en klantmanager maken samen afspraken over begeleiding naar een passend taalaanbod en voortgang op de Inburgering. Voor duurzame uitstroom met toekomstperspectief is het van belang om goed inzicht te krijgen in de competenties en mogelijkheden van de statushouders. Bij het opstellen van het PIP wordt hier aandacht aan besteed.

• Doelgroepen en aantallen

De doelgroepen van de nieuwe Wet inburgering zijn vreemdelingen die in het bezit zijn van een verblijfsvergunning voor bepaalde tijd en die anders dan voor een tijdelijk doel in Nederland verblijven. De drie doelgroepen zijn:

1. Statushouders

Statushouders zijn nieuwkomers met een verblijfsvergunning op basis van asiel. De taakstelling voor het huisvesten van statushouders in 2020 is 13. Op basis van instroom van afgelopen jaren, die vooral bestaat uit gezinnen, schatten we dat het hier over 5 volwassenen gaat.

2. Gezinsmigranten

De gemeente krijgt een nieuwe verantwoordelijkheid bij de gezinsmigranten. Gezinsmigranten zijn niet-asielgerechtigde personen die hier voor gezinshereniging of gezinsvorming zijn, bijvoorbeeld omdat zij een Nederlandse echtgeno(o)t(e) of partner hebben. Het Rijk vindt het belangrijk dat gezinsmigranten in het nieuwe inburgeringsstelsel (meer) steun en begeleiding kunnen krijgen dan nu het geval is.

Op basis vanaf het moment dat de participatieverklaring in 2017 een verplicht onderdeel van de Wet inburgering werd, zien we dat dit over ongeveer 3 personen per jaar gaat.

3. Turkse nieuwkomers

Nieuw is dat Turkse nieuwkomers inburgeringsplichtig worden. Zij krijgen de verplichting om de Nederlandse taal te leren en kennis op te doen over de Nederlandse samenleving en arbeidsmarkt. Turkse immigranten moeten straks met succes het inburgeringsexamen afleggen om een permanente verblijfsvergunning te krijgen. Daarmee krijgen ze de kans om ook een goede start te maken in ons land. Op dit moment is in Waterland 1 Turks gezin gehuisvest.

3. Wat verandert er door de nieuwe wet?

In de voorbijaande jaren hebben we al statushouders begeleid bij het vinden van huisvesting, de weg vinden in de maatschappij en de toeleiding naar een opleiding of werk. In het actieplan statushouders staat een overzicht van onze inspanningen.

In dit hoofdstuk staan de wijzigingen en aandachtspunten voor (nieuwe) taken die in de nieuwe wet staan. Bij elk onderdeel is aangegeven of het een nieuw onderdeel is of een reeds bestaand deel dat eventueel gewijzigd is opgenomen.

- *Brede intake (nieuw)*

De gemeente neemt van elke statushouder een brede intake af. De brede intake geeft zicht op de startpositie en ontwikkelmogelijkheden van de inburgeraar. We vragen in de brede intake naar: motivatie/interesses, werknemersvaardigheden, opleiding, mate van zelfredzaamheid, praktische competenties, sociaal netwerk, digitale vaardigheden, fysieke- en mentale gezondheid, werkervaring en/of vrijwilligerswerk en gezinssituatie. Een wettelijk vast onderdeel van de brede intake wordt de *leerbaarheidstoets*. De toets wordt afgenomen door een onafhankelijke partij. Op termijn en onder voorwaarden kunnen we de leerbaarheidstoets zelf afnemen.

- *Noa assessment*

Waterland heeft, als onderdeel van de brede intake, het NOA assessment in gebruik genomen. NOA is een psychologisch advies- en onderzoeksbureau dat nauw samenwerkt met de Vrije Universiteit Amsterdam. Het door NOA ontwikkelde assessment, de Persoonsprofielscan – Vluchtelingen (PPS-V) wordt, in het AZC afgenomen door de consultant die het PIP opstelt. Uit het rapport dat door het assessment wordt gegenereerd (in het Nederlands) trekken wij conclusies over de mate van zelfredzaamheid, belemmerende factoren (waaronder mogelijke traumatisering), zoekgedrag, Nederlands en Engels taalniveau, leerbaarheid, persoonlijkheid en competenties van een vluchteling. Tevens biedt het een snelle indicatie van de afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast onderzoeken we of er belemmerende factoren zijn voor de inburgering zoals fysieke of psychische problemen. De aanpak van deze belemmeringen is onderdeel van het PIP.

- *Persoonlijk plan Inburgering en Participatie (PIP) (nieuw)*

Na afronding van de brede intake stelt de gemeente, zoveel mogelijk in afstemming met de inburgeraar, binnen 10 weken het PIP op. Dit is altijd maatwerk en vertaald naar de einddoelen van de inburgering. In het PIP leggen we gezamenlijk afspraken vast over de leerroutes, financiële ontzorging en zelfredzaamheid. Naar aanleiding van de Pilot brede intake werken wij al met een brede intake en PIP met de huidige inburgeraars voor ontzorging en financiële zelfredzaamheid. Doel is om uiteindelijk de werkwijze definitief te maken en in 2021 in het werkproces op te nemen.

- *Participatieverklaringstraject (aangepaste taak)*

Via het participatieverklaringstraject leren inburgeraars hoe de samenleving werkt en wat belangrijk is in Nederland. Denk hierbij aan gelijke rechten voor mannen en vrouwen, het recht om jezelf te ontplooiën door onderwijs, het mogen kiezen van je partner en het recht om je eigen mening te uiten zonder te discrimineren. Vluchtelingenwerk voert het PVT voor ons uit. Het PVT blijft onderdeel van de inburgering maar wordt in het nieuwe stelsel geïntensiveerd. De minimale duur is 12 uur. Een nieuw vast bestanddeel van het traject is een excursie of activiteit waarin aandacht is voor minimaal één van de kernwaarden. We passen het bestaande PVT aan met nieuwe elementen zodat deze in 2021 aan de nieuwe wet voldoet.

- *Module arbeid en participatie (MAP) (nieuw)*

In het nieuwe stelsel krijgen gemeenten de verantwoordelijkheid om inburgeraars te begeleiden bij de oriëntatie en participatie op de Nederlandse arbeidsmarkt. De oriëntatie is erop gericht om de competenties en arbeidskansen van de inburgeraar op de (lokale) arbeidsmarkt in beeld te brengen en de vaardigheden te vergroten. Gemeenten zijn verplicht hier

een praktische invulling aan te geven. Wij voeren momenteel zelf het traject “Statushouders op weg naar werk uit”. Wij bekijken of we dit in eigen beheer aangepast kunnen aanbieden voor de Module arbeid en participatie. Mogelijk vragen we Vluchtelingenwerk dit onderdeel aan te bieden.

- *Re-integratie (bestaand)*

De gemeente Waterland vindt het belangrijk dat iedereen mee kan doen in de samenleving, het liefst via betaald werk. De meeste statushouders hebben recht op een uitkering. Hierdoor ontstaat een samenloop met de Participatiewet. Bij de brede intake kijkt de consulent Inburgering naar de mogelijkheden van een inburgeraar en bepaalt samen met de cliënt welke leerroute deze gaat volgen. Waar mogelijk vindt begeleiding richting (betaalde) arbeid plaats. We leggen de afspraken ook vast in het PIP en in de uitkeringsbeschikking.

- *Maatschappelijke begeleiding (aangepaste taak)*

Maatschappelijke begeleiding is een bestaande taak en wordt nu uitgevoerd door Vluchtelingenwerk. De maatschappelijke begeleiding bestaat in ieder geval uit 2 onderdelen. Het 1^e onderdeel is praktische hulp bij het regelen van basisvoorzieningen (inkomen, afsluiten van contracten huur, gas, water licht en de zorgverzekering) en hulp na de huisvesting. Het 2^e onderdeel is voorlichting over leefgebieden in de Nederlandse samenleving. Deze taak krijgt, aan de hand van de nieuwe wet een iets andere invulling. Hoe dat er gaat uitzien is nog niet duidelijk. Hierover volgt landelijk lagere wetgeving. Deze wordt naar verwachting in december vastgesteld.

- *Financieel ontzorgen en financiële zelfredzaamheid(nieuw).*

Financieel ontzorgen betekent dat het beheer van inkomsten en uitgaven geheel of gedeeltelijk uit handen wordt genomen. Met deze nieuwe taak zijn gemeenten verplicht om alle bijstandsgerechtigde statushouders 6 maanden te ontzorgen. Deze periode gaat in op het moment dat het recht op bijstand ontstaat. De verplichte ontzorging bestaat uit het vanuit de bijstandsuitkering betalen van: de huur, gas, water, stroom en de zorgverzekering. Deze onderdelen moeten in de periode na vestiging in de gemeente snel geregeld worden. In hoofdstuk 4 gaan wij hier verder op in.

Financiële zelfredzaamheid betekent dat iemand weloverwogen keuzes maakt zodat zijn/haar financiën in balans zijn. Wij hanteren de volgende definitie voor financiële zelfredzaamheid.

Iemand moet aantoonbaar:

- in staat zijn om zijn administratie op orde te houden;
- inzicht hebben in zijn inkomsten en uitgaven;
- betalingen kunnen uitvoeren;
- verantwoorde financiële keuzes kunnen maken;
- voorbereid zijn op onvoorziene omstandigheden.

Wij willen de financiële zelfredzaamheid bevorderen door de gezamenlijke inkoop met Landsmeer en Waterland van cursussen Eurowijzer van Vluchtelingenwerk. Door gezamenlijke inkoop hebben we altijd voldoende deelnemers voor de cursussen (in de eigen taal) en zijn de wachttijden voor de cursussen korter.

- *Naleving verplichtingen (nieuw)*

Gemeenten en DUO hebben beide een handhavende rol in het nieuwe stelsel. DUO stelt de inburgeringsplicht voor iedereen vast en handhaaft deze plicht. De gemeente handhaaft het PIP en het verloop van het inburgeringstraject en zet in op het behalen van de inburgeringsplicht binnen de daarvoor gestelde termijn. Deze taak is nieuw voor inburgering maar niet onbekend. We kennen natuurlijk al handhaving vanuit de Participatiewet. Gedurende het gehele inburgeringstraject monitoren wij tussentijds de ontwikkelingen en vorderingen van de inburgeraar. Met de inburgeraar is periodiek contact om de voortgang van de inburgering te bespreken. Eventueel leggen wij een boete op bij het verwijtbaar niet nakomen van de verplichtingen. Wij doen uiterlijk in het 2^e kwartaal van 2021 voorstellen over de handhaving in een Verordening Inburgering.

- *De leerroutes (nieuw)*

Bij het inrichten van de leerroutes is het belangrijk om in te zetten op een doorlopende leerlijn en keuzemogelijkheden voor de statushouders. De taalscholen waar onze statushouders taallessen volgen hebben een regionale functie en zijn gevestigd in Purmerend en Amsterdam. Wij hebben voorkeur om aan te sluiten bij bestaande overeenkomsten in Purmerend en Amsterdam zodat wij gericht kunnen inkopen.

Belangrijke verandering in de leerroute is dat het taalniveau voor de grootste groep inburgeraars omhoog gaat van A2 naar B1 niveau. De verschillen tussen de niveaus zijn:

	Luisteren	Lezen	Productie	Gesprekken voeren	Schrijven
A2	Begrijpt de belangrijkste punten van korte en eenvoudige boodschappen en aankondigingen als er langzaam en duidelijk wordt gesproken.	Kan korte en eenvoudige teksten lezen over concrete onderwerpen uit de eigen werk- of leefomgeving	Kan in eenvoudige bewoordingen een beschrijving geven van mensen, leef- en werkomstandigheden en dagelijkse routines	Kan korte gesprekken voeren in standaard-situaties. Kan vragen stellen en beantwoorden en ideeën en informatie uitwisselen over vertrouwde onderwerpen in voorspelbare, alledaagse situaties.	Kan korte, informele brieven schrijven en boodschappen noteren in telegramstijl.
B1	Begrijpt feitelijke informatie over veel voorkomende onderwerpen uit dagelijks leven en werk.	Kan feitelijke teksten over onderwerpen uit de eigen werk- of leefomgeving lezen met een redelijke mate van begrip.	Kan een eenvoudige uiteenzetting geven over vertrouwde onderwerpen uit de eigen leef- en werkomgeving.	Kan met redelijk gemak deelnemen aan gesprekken over onderwerpen uit het dagelijkse leven, gericht op het onderhouden van sociaal contact en het regelen van zaken.	Kan eenvoudige samenhangende tekst schrijven over vertrouwde onderwerpen in het dagelijkse leven, op werk of opleiding.

Er zijn 3 onderscheiden leerroutes:

1. *B1-route* heeft tot doel om de grootste groep inburgeraars zo snel mogelijk, maar in ieder geval binnen de termijn van drie jaar, taalniveau B1 te laten behalen en daarmee hun perspectief op de arbeidsmarkt te vergroten. Het is van belang dat in deze leerroute het leren van taal gecombineerd wordt met (vrijwilligers) werk.
2. *Onderwijsroute* voor inburgeraars tot 28 jaar, om deze via een 1,5 jaar durende taalschakeltraject voor te bereiden op instroom in het Nederlands beroep- of wetenschappelijke onderwijs. Daarnaast leidt deze leerroute ook tot het behalen van taalniveau op B1-niveau.
3. *Zelfredzaamheidsroute (Z-route)* voor inburgeraars voor wie de onderwijs- of B1- route niet haalbaar is, komt er een intensieve leerroute die voldoende handvatten geeft om je in Nederland zelfstandig te redden (tenminste taalniveau A1). Het is gericht op de groep die bijvoorbeeld in eigen taal analfabeet is of een beperkt leervermogen heeft. Deze groep wordt onder huidige wet ontheven van de inburgering. Onder de nieuwe Wet inburgering is de Z-route een achtervang voor degenen die niet mee kunnen komen met de Onderwijsroute of de B1 route.

- *Duale vormgeving van de leerroutes*

De leerroutes worden in een duaal traject vormgegeven met een vroege focus op werk. De statushouder begint zo snel mogelijk met het opdoen van werkervaring, heeft een goede dagstructuur en ontwikkelt snel een realistisch beeld van zijn of haar mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Daarnaast zorgen duale trajecten voor een versnelling van de taalverwerving. In duale trajecten worden statushouders op de werkvloer ‘ondergedompeld’ in een Nederlandstalige omgeving, en maken ze daardoor in korte tijd zeer grote stappen in hun mondelinge taalvaardigheid en communicatieve vaardigheden. Dit vormt een waardevolle aanvulling op de taal cursus vanuit de inburgering, die zich vooral richt op de theorie en grammatica.

Ook bij het inrichten van de duale trajecten geldt dat maatwerk belangrijk is en dat we over de gemeentegrenzen heen kijken om een zo groot mogelijk aanbod te realiseren. Het is belangrijk om hierbij op te merken dat we in onze gemeente te maken hebben met kleine aantallen wat een hoogwaardig lokaal aanbod in de weg staat en een effect heeft op reiskosten.

- *Afschalen en wisselen van leerroute*

Het kan voorkomen dat in eerste instantie is ingeschat dat de B1-route passend is voor de inburgeraar, maar dat na verloop van tijd blijkt dat hij toch niet in staat is om binnen de inburgeringstermijn alle taalonderdelen van het inburgeringsexamen op B1-niveau te behalen. De gemeente kan dan in samenspraak met de inburgeraar (mede op basis van informatie van de cursusunstelling) besluiten om ‘af te schalen’ naar A2-niveau. Daarvoor is wel vereist dat de inburgeraar aanzienlijke inspanningen heeft verricht om de Nederlandse taal te leren. Afschalen kan geheel of gedeeltelijk; dit betekent dat per taalonderdeel kan worden afgeschaald van B1 naar A2.

Verder kan de situatie zich voordoen dat een inburgeraar in de verkeerde leerroute zit. Als gedurende het inburgeringstraject blijkt dat de vastgestelde leerroute niet voldoende (meer) aansluit bij de capaciteiten en persoonlijke situatie van de inburgeraar, dan kan worden gewisseld naar een andere leerroute. De termijn waarbinnen kan worden gewisseld van leerroute zal bij nadere regelgeving worden vastgesteld op anderhalf jaar.

Het afschalen en wisselen van de leerroute brengt met zich mee dat het PIP moet worden aangepast, gevolgd door een nieuwe beschikking die vatbaar is voor bezwaar en beroep.

- *Knelpunten duale trajecten*

Uit de tussenevaluatie van de gemeenten die Pilots Leerroutes uitvoeren blijkt dat kinderopvang het vaakst genoemd wordt als belemmering voor deelname aan een duaal traject. Een duaal traject vraagt meer tijd van de deelnemers, wat moeilijk te combineren is met de zorg voor de kinderen. Wanneer er geen kinderopvang geregeld is, kan per echtpaar slechts één persoon deelnemen aan een duaal traject. In de praktijk is dit vaak de man. Dit is in lijn met eerder onderzoek dat laat zien dat onder statushouders mannen veel vaker participeren dan vrouwen.

Maar ook voor statushouders zonder kinderen kan drukte een belemmering zijn voor deelname aan een duaal traject. Een programma van 4 of 5 dagen blijkt in de praktijk niet voor iedereen haalbaar.

Wat overal opvalt, is dat het combineren van de verschillende activiteiten (taalles, werk, cursussen) in het weekschema van de inburgeraars veel coördinatie van de casemanager vraagt. Ook zijn er niet altijd voldoende inburgeraars om klassen te kunnen vullen

Bij de inrichting van de leerroutes zoeken wij naar oplossingen voor deze problematiek. De taalscholen leggen de oplossingen overigens geheel bij de gemeente die daar met bijvoorbeeld Kinderopvangorganisaties uit moet zien te komen.

4. Pilotprogramma Veranderopgave Inburgering

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid ondersteunt gemeenten bij de voorbereiding op de nieuwe wet door onder andere het organiseren van een pilotprogramma. In het pilotprogramma kunnen gemeenten ervaring opdoen met de verschillende onderdelen van de nieuwe inburgeringswet. Het doel van het programma is om de kennis die pilotgemeenten opdoen breed te delen en te gebruiken voor het inrichten van een lerend, adaptief inburgeringstelsel. De gemeente Waterland heeft zich vanaf 2019 ingeschreven op 2 pilots en die allebei toegewezen gekregen.

- *Pilot brede intake*

In 2019 hebben wij deelgenomen aan een korte pilot brede intake en hierbij nauw samengewerkt met Vluchtelingenwerk. Deze samenwerking willen we graag voortzetten. Vluchtelingenwerk richt zich binnen de brede intake met name op gezondheids- en welzijnsaspecten. We kunnen daarmee al anticiperen op zorgvragen als de statushouder nog in het AZC zit.

- *Pilot Ontzorging*

Waterland heeft samen met de gemeenten Landsmeer en Edam-Volendam de pilot Ontzorgen toegekend gekregen. Dat betekent dat wij vanaf 1 januari 2020 voor nieuwe (en sommige oude) inburgeraars de vaste lasten uit de uitkering betalen en inburgeraars begeleiden naar financiële zelfredzaamheid. Door de samenwerking met Edam-Volendam is het mogelijk ervaringen uit te wisselen tussen consultants zodat we sneller zicht krijgen op successen en knelpunten dan dat we dat afzonderlijk doen.

Gemeenten mogen binnen het nieuwe stelsel zelf weten hoe zij ontzorgen. Dat kan bijvoorbeeld via het direct uit de uitkering betalen van de vaste lasten of via het beheer van een budgetrekening. We hebben ervoor gekozen om de vaste lasten direct via de uitkering te betalen. Dat betekent een flinke aanpassing in het administratieve proces en meer werk bij de uitkeringsadministratie. Mede op basis van de uitkomsten van de pilot komen wij met voorstellen voor de inrichting van de ontzorging.

Bij financieel ontzorgen ontstaat een spanningsveld met financiële zelfredzaamheid. Dit omdat de bijstandsgerechtigde statushouder namelijk weinig zicht krijgt op de financiën als wij de rekeningen automatisch betalen. Men kan alleen financiële zelfredzaamheid bereiken als er ook voldoende aandacht uitgaat naar de begeleiding hiervan. Wanneer wordt gekozen voor alleen ontzorgen, zonder in te zetten op begeleiding, verschuiven financiële problemen naar een later moment. Belangrijk is dus dat financieel ontzorgen en zelfredzaamheid elkaar aanvullen. Dit is onderdeel van de pilot.

Meteen bij de start van de Pilot Ontzorging is duidelijk dat statushouders, die nieuw in een gemeente komen wonen, zich met een aantal financiële problemen geconfronteerd zien. Zo ervaren wij in Waterland en elders problemen in een aantal situaties waar de uitkering niet hoog genoeg is om de vaste lasten in te houden. Dit speelt bij kostendelers of statushouders die nog financiële verplichtingen hebben aan het COA. Zij moeten feitelijk leven van de belastingtoeslagen met verschillende uitbetalingsdata. De deelnemende gemeenten krijgen signalen dat er hierdoor regelmatig te weinig leefgeld beschikbaar is. Door het ontzorgen worden deze problemen nu feitelijk het probleem van de gemeenten. Een oplossing zoals het gelijktrekken van overheidsbetaaldata, liggen deels buiten de invloedssfeer van de gemeente.

Door de Coronacrisis is de huisvesting van nieuwe statushouders tijdelijk stopgezet. De cursussen financiële zelfredzaamheid waren ook tijdelijk gestopt. Het pilotprogramma is mede daarom door het ministerie stopgezet tot september 2020. Daarna starten de pilots weer met een verlenging tot juni 2021.

5. Overige aandachtspunten

- *De rol van maatschappelijke partners*

Naar aanleiding van de nieuwe Wet inburgering bekijken we de bestaande taken en rollen van organisaties zoals Vluchtelingenwerk, de bibliotheek en De Bolder opnieuw.

We kijken naar wie welke activiteiten aanbiedt, welke rol/taak een organisatie heeft, verandert er iets door de nieuwe wet en hoe kunnen we de samenwerking optimaliseren. We maken daarover heldere afspraken. Zo zorgen we dat samenwerking leidt tot een dekkend aanbod in het traject van de inburgeraar.

- *Lagere wet en regelgeving*

Er zijn op dit moment nog onduidelijkheden met betrekking tot de nieuwe wet. Dit heeft er onder andere mee te maken dat de lagere wet- en regelgeving nog niet bekend is. Deze gaat naar verwachting in september in Internetconsultatie. Het is nog onvoldoende duidelijk tot hoever de regie van de gemeente reikt en wat de diepte en specifieke inhoud van deze taken is. Vooralsnog leidt de lagere wet- en regelgeving niet tot extra taken of kosten voor gemeenten.

- *Verordening en uitvoeringsregels*

Voor de juiste uitvoering van het beleid is een Verordening Inburgering nodig. Wij stellen de Verordening op als de lagere regelgeving vastgesteld is. Mogelijk zijn ook uitvoeringsregels noodzakelijk. Wij komen met een voorstel over de Verordening in het 2^e kwartaal 2021. In hetzelfde voorstel geven wij een overzicht van de stand van zaken van dat moment en doen wij een financieringsvoorstel voor de uitvoering vanaf 1 juli 2021.

- *ICT*

De gegevens van brede intake, PIP, en MAP worden vastgelegd in de systemen van DMS en de Suite. Centric zal naar verwachting de applicatie 'updaten' naar de nieuwe wetgeving. Vooralsnog volgen wij de ontwikkelingen in regionaal verband.

Bij DUO vindt de centrale registratie van de inburgeringsresultaten plaats. Er komt een koppeling DUO / Centric, waarbij de gegevens vanuit DUO in Centric worden overgezet. Op dit moment kunnen wij DUO gegevens zien in een koppeling die DUO met Suwinet heeft. Het inburgeringsresultaat is medebepalend voor de IND om een permanente verblijfsvergunning te beoordelen. Naar verwachting zal de IND de informatie van DUO betrekken en niet rechtstreeks van gemeenten.

- *AVG*

Een actueel aspect van de informatievoorziening is de gegevensuitwisseling van de gemeente met de diverse ketenpartners gelet op de huidige privacywetgeving (AVG).

Voor de trajectregie is het wenselijk snel over gegevens te kunnen beschikken. Denk aan resultaten taalonderwijs, urenregistratie Z-route, registratie Participatieverklaring e.d. Landelijk heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken het initiatief genomen tot nadere regelgeving om de gegevensuitwisseling in het sociaal domein te verbeteren (waarbij ook de nieuwe Inburgeringswet is begrepen), dit onder de noemer UPP-traject (Uitwisseling persoonsgegevens en Privacy Sociaal Domein).

6. Financiën

• *Beschikbare rijksmiddelen*

Wij ontvangen extra middelen van het rijk ter voorbereiding op de Wet inburgering. Vanaf juli 2021 krijgen wij zowel de uitvoeringskosten (personeel) als de verschillende onderdelen vergoed.

1. *Impulsmiddelen(2019/2020)*

Ter overbrugging van de periode tot 2021 (nieuwe Wet inburgering) zijn extra middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten. De impuls is bedoeld voor:

- de verhoging van het taalniveau van inburgeraars die nu al in de gemeente wonen of komen wonen in de periode tot 2021.
- Een aanvullend aanbod voor degenen die achterstand bij de inburgering hebben opgelopen.
- Oriëntatie op de regierol die vanaf 2021 bij de gemeenten ligt.

Voor 2021 vragen wij in de begroting een bedrag van € 20.000,- aan voor:

- Het volgen van bestaande inburgeraars en adviseren over vervolgstappen;
- Het verder uitbouwen van activiteiten en trajecten voor statushouders;

2. *Decentralisatie-uitkering Pilot Veranderopgave inburgering*

Deze middelen ontvangen we voor de uitvoering van de pilot Ontzorging. Gemeente Edam-Volendam is hoofdaanvrager van de Pilot. Wij zijn met de gemeente Landsmeer medeaanvrager. Door het rijk is voor deze pilot éénmalig een bedrag van € 150.000,- beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn uitgekeerd aan Edam-Volendam en vandaar met een verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende gemeenten. We zetten de middelen in voor de kosten van de cursussen Eurowijzer en Mindfit voor Statushouders, de aanschaf van de Noa-test, de uitbreiding van uren van de Uitkeringsadministratie en opleidingskosten voor consultants.

3. *Integratie-uitkering (bestaand)*

Gemeenten ontvangen zowel een incidentele bijdrage in de invoeringskosten (2020) als een structurele bijdrage in de uitvoeringskosten (2021 en verder). Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering in het gemeentefonds.

• *Specifieke uitkering Ministerie van SZW (nieuw)*

De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen verstrekt het Ministerie van SZW via een specifieke uitkering (SPUK). Deze uitkering ontvangen we elk jaar, als het ware, achteraf op basis van aantal gehuisveste statushouders van 18+ in het afgelopen jaar.

Onder kosten voor inburgeringsvoorzieningen vallen:

- de kosten voor de leerroutes;
- de module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP);
- maatschappelijke begeleiding (€ 2.370 per statushouder);
- het participatieverklaringstraject (PVT);
- de inzet van tolken.

De verdeling van deze SPUK-middelen wordt uitgewerkt in de lagere wet- en regelgeving behorende bij de Wet inburgering. De hoogte van de specifieke uitkering is nog niet bekend. Deze middelen worden in 2021 beschikbaar gesteld. Het uitgangspunt bij de besteding is dat de uitkering kaderstellend is (I=U). De uitkering wordt betaalbaar gesteld op basis van het aantal gehuisveste statushouders. Deze informatie wordt via een ICT koppeling rechtsstreeks aan het ministerie verstrekt. De gemeente is verantwoordelijk voor de aanleg van de koppeling.

- *Implementatiekosten*

De implementatie van de nieuwe Wet inburgering staat in het teken van (door)ontwikkelen van de (nieuwe) taken en de aanpassing van werkprocessen en ICT- systeem. Ook zijn aanpassingen aan het communicatiemateriaal noodzakelijk. Deze fase vraagt uren en middelen voor o.a. beleid, inkoop, uitvoering team Participatie, werkprocessen en ICT- systemen. Wij informeren u uiterlijk in het 2^e kwartaal 2021 over de extra kosten van de implementatie.

- *Structurele uitvoeringskosten vanaf 1-7-2021*

Een inburgeringstraject bestaat uit verschillen onderdelen. In een integratie-uitkering krijgen wij middelen voor:

- brede intake;
- PIP;
- voortgangsgesprekken;
- ontzorgen;
- beleidsondersteuning;

De kosten voor re-integratie en participatie zijn onderdeel van het BUIG-budget voor de uitkeringen. Er is geen extra budget voor de Participatiewet beschikbaar voor de inburgering. Het kan echter voorkomen dat inzet vanuit de Participatiewet, bijvoorbeeld in het kader van re-integratie, tegelijkertijd meetelt voor de urenverplichting voor het onderdeel participatie in de Z-route.

- *Overige uitvoeringskosten:*

Voor de uitvoering van de nieuwe taken bij team Participatie is extra capaciteit nodig. Naar verwachting gaat dit in Waterland over 1 fte bij de casemanagers en extra uren voor de Uitkeringsadministratie voor het ontzorgen. U ontvangt hiervoor een voorstel in het 2^e kwartaal 2021.

7. Planning

Betuurlijke planning Wet op de Inburgering		
Onderwerp	Omschrijving	Planning
Taken	activiteiten	gereed
veranderopgave Inburgering 2021		
Collegeadvies concept startnotitie en planning	Concept startnotitie akkoord voor verdere uitwerking	okt-20
Advies vragen maatschappelijke partners en statushouders	Input van professionals en ervaringsdeskundigen over de inrichting en uitvoering	Q4 2020/Q1 2021
Informeren adviesraad SD over startnotitie	De adviesraad geeft op onderdelen input	Q4 2020
Aanbod 3 duale leerroutes	Collegebesluit over samenwerking regio gemeenten over inkoop leerroutes	Q4 2020
Informeren raad over startnotitie en planning	Klankbordgroep	Q4 2020
Voortgangsrapportage en Klankbordgroep	Raadsinformatiedocument Klankbordgroep	Q1 2021
Lagere wetgeving, besluit Inburgering gereed	start opstellen verordening	Q1 2021
Collegevoorstel concept verordening wet op Inburgering	Akkoord voor adviesaanvraag Adviesraad	
Voorstel invoering wet en financieel voorstel		Q1 2021
Verordening wet op de Inburgering	Raadsvoorstel en besluit	Q2 2021
Financiërvoorstel		
Inwerkingtreding nieuwe wet Inburgering	Nog nader te bepalen	jul-21

Begrippenlijst

Asielstatushouders

Dit zijn vreemdelingen met een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd. Zij zijn vaak als vluchteling naar Nederland gekomen. Gezinsleden van asielstatushouders (nareizende gezinsleden) behoren ook tot deze groep, ook als zij zelf een ander soort verblijfsvergunning hebben.

Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)

De dienst voert verschillende onderwijswetten en -regelingen uit voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Daarnaast ondersteunt DUO inburgeraars en gemeenten in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid bij het uitvoeren van de Wet inburgering.

Meer informatie op inburgeren.nl

Gezinsmigranten

Dit zijn met name migranten die overkomen naar hun Nederlandse partner of een ander familielid.

Kennis Nederlandse Maatschappij (KNM)

KNM is een verplicht onderdeel van de inburgeringsplicht; alle inburgeringscursussen bestaan uit KNM en taal. KNM valt dus binnen een leerroute. Bij KNM leren inburgeraars onder meer over de omgangsregels, normen en waarden in Nederland, over de Nederlandse geschiedenis, het onderwijssysteem en de gezondheidszorg. KNM wordt afgerond met een examen door DUO of een eindgesprek (Z-route). De inhoud van KNM en de plek in de inburgeringscursus wijzigen niet ten opzichte van het oude stelsel.

Module Arbeidsmarkt en Participatie (MAP)

De MAP is een verplicht onderdeel van de inburgeringsplicht. Het doel van deze module is om de competenties en arbeidskansen van inburgeraars in beeld te brengen en hun vaardigheden bij te brengen om een baan te vinden. Gemeenten organiseren deze module op basis van eindtermen die nog in lagere regelgeving worden uitgewerkt. De MAP vervangt het oude examenonderdeel Oriëntatie Nederlandse Arbeidsmarkt (ONA). Een aanvulling ten opzichte van ONA zijn praktische activiteiten die de inburgeraar laat kennismaken met de (lokale) arbeidsmarkt. In de Onderwijsroute is MAP vervangen door loopbaanoriëntatie. In deze leerroute is MAP niet nodig om te voldoen aan de inburgeringsplicht.

Participatieverklaringstraject (PVT)

Het PVT is een verplicht onderdeel van de inburgeringsplicht en gaat over de Nederlandse kernwaarden. Met het ondertekenen van de participatieverklaring verklaren inburgeraars dat zij kennis hebben genomen van de kernwaarden, dat zij deze respecteren en dat zij bereid zijn actief een bijdrage te leveren aan de Nederlandse samenleving. In het nieuwe stelsel blijven gemeenten de PVT uitvoeren; het traject wordt uitgebreid. De minimale duur gaat van 4 uur (1 dagdeel) naar 12 uur en er moet een excursie of activiteit worden georganiseerd waarin een Nederlandse waarde centraal staat.

Pilotprogramma Veranderopgave Inburgering

Het ministerie van SZW ondersteunt gemeenten bij de voorbereiding op de nieuwe wet, onder andere door het organiseren van een pilotprogramma. Er zijn pilots voor zes thema's. In totaal participeren 97 unieke gemeenten actief in een van de pilots.

Alle beschikbare informatie over de in totaal 39 pilots van het pilotprogramma vind je in de online publicatie [Pilotprogramma Veranderopgave Inburgering](#) (Divosa).

Plan Inburgering en Participatie (PIP)

De gemeente stelt in afstemming met de inburgeraar een PIP op. Het bevat de uitkomsten van de brede intake en de maatwerkafspraken die met de inburgeraar zijn gemaakt. In het PIP staat wat de inburgeraar moet doen om aan de inburgeringsplicht te voldoen en welke cursussen, trajecten en begeleiding de gemeente aanbiedt. Het PIP kan meerdere beschikkingen bevatten, bijvoorbeeld over de leerroute, financieel ontzorgen en afspraken op basis van de Participatiewet.